

ที่ นร 1117 /1803

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
128 อาคารพญาไทพลาซ่า ถนนพญาไท กทม. 10400

29 พฤศจิกายน 2547

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

เรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับ
“แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน”

ด้วย สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรง โดยมีจำนวนเม็ดเงินที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้นและมีลักษณะการกระทำเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและยากแก่การติดตามตรวจสอบ หากไม่มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังแล้ว การทุจริตคอร์รัปชันจะกีดกร่อนเศรษฐกิจและสังคมไทยจนยากแก่การแก้ไขได้ในระยะยาว สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงภัยอันเกิดจากปัญหาดังกล่าว จึงได้ติดตามปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี 2546 - 2547 กล่าวคือ 1) จัดสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นจากองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดรวม 4 ภาค ในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2546 2) ศึกษาจากการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงของผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่ลุกขึ้นต่อสู้กับการคอร์รัปชันในกรณีต่างๆ 3) ร่วมกับศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ : จากระบบสัมปทาน การจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จจนถึงการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย และศึกษาการคอร์รัปชันในกรณีต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อภาคประชาชน 4) ร่วมกับสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สรรวจความคิดเห็นของเครือข่ายภาคประชาชน เรื่อง “การทุจริตประพฤติมิชอบในสังคมไทย” ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2547 และ 5) การจัดสัมมนาประจำปีของสภาที่ปรึกษา เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน” ในระหว่างวันที่ 26 - 27 มิถุนายน 2547 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี จอมเทียน จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นเวทีสาธารณะให้ภาคประชาชน เข้ามาให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

สภาที่ปรึกษาฯ ได้ประมวลผลจากการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น จัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน” ซึ่งในคราวประชุมสภาที่ปรึกษา ครั้งที่ 20/2547 เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 21 ตุลาคม 2547 ที่ประชุมได้มีมติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

1. ควรส่งเสริมให้มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เยาวชนและประชาชน โดยผ่านทั้งกระบวนการการเรียนการสอน และกระบวนการทางสังคม เพื่อสร้างจิตสำนึกให้มีค่านิยม และทัศนคติที่ถูกต้อง โดยยึดถือเป็นหลักของการดำรงชีวิตที่ไม่ทุจริต ไม่คอร์รัปชัน รวมทั้งให้สังคมทั่วไปได้รับรู้อย่างชัดเจนว่าการกระทำใดถือว่าเป็นการคอร์รัปชัน การกระทำใดที่ไม่ใช่การคอร์รัปชัน และสร้างค่านิยมร่วมกันของสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันให้เกิดขึ้นทุกระดับในสังคม

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งของภาคประชาชน เพื่อก่อให้เกิดการยับยั้ง เปิดโปง และร่วมกันต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมการสร้างเครือข่ายด้านการคอร์รัปชัน ภาคประชาชนในทุกระดับ สนับสนุนให้มีความเป็นอิสระในการทำงาน และสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามคอร์รัปชัน เพื่อเป็นการป้องปรามและตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ ของสังคมอย่างรอบด้าน โดยไม่เปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชันได้

3. ปรับปรุงกฎระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ ของทางราชการ ให้มีความรัดกุม โปร่งใส และมีกรถ่วงดุล เพื่อไม่เปิดช่องให้มีการทุจริตได้โดยง่าย

4. ต้องสร้างกลไกของข้อมูลข่าวสารให้เกิดความโปร่งใส ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และทันต่อเหตุการณ์ ในกรณีเรื่องที่เป็นความลับของทางราชการจะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน

5. รัฐจะต้องสนับสนุนให้องค์กรภาคประชาชนและองค์กรอิสระ ที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีความเข้มแข็ง มีอิสระ รวมทั้งมีบุคลากรที่เพียงพอกับการทำหน้าที่ตรวจสอบสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันอย่างมีบูรณาการ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันเกิดประสิทธิผล

6. การตัดสินใจลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ โดยต้องมีการวิเคราะห์ผลตอบแทนของโครงการทั้งทางการเงิน ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลได้กับผลเสียของโครงการอย่างรอบคอบ วิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการ ขนาดของโครงการบนพื้นฐานความเป็นจริง และสอดคล้องกับมิติของความเป็นชุมชน มีกระบวนการความรับผิดชอบและมีความโปร่งใสในการดำเนินการทุกขั้นตอน โดยภาคประชาชนต้องสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้

7. รัฐจะต้องพัฒนาการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย โดยให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในสาระและกระบวนการ รวมทั้งต้องมีกลไกที่ส่งเสริมให้ระบบธรรมาภิบาลในทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีความเข้มแข็ง และมีการดำเนินงานที่ได้ผลอย่างแท้จริง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลการพิจารณาเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้ทราบ ในโอกาสแรกด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายอานันท์ ปันยารชุน)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. 0-612-9222 ต่อ 214

โทรสาร 0-612-9152-3

ความเห็นและข้อเสนอแนะ
เรื่อง “ แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ”

1. ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมมนุษย์มาเป็นเวลานาน ไม่เว้นแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา จะมีความแตกต่างกันที่ความรุนแรงของปัญหาว่ามีมากน้อยเพียงใด การทุจริตคอร์รัปชันได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเกิดปัญหาความยากจน การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำในสังคม บั่นทอนความมั่นคง ความสงบสุข และมีผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาประเทศในทุกระดับ ซึ่งจากการจัดอันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) พบว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นลำดับที่ 64 ของโลก (ปี 2545) และอยู่ในลำดับต้นๆ ของเอเชีย โดยมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงโดยมีจำนวนเม็ดเงินที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้นและมีลักษณะการกระทำเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและยากแก่การติดตามตรวจสอบ หากไม่มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังแล้ว การทุจริตคอร์รัปชันจะกัดกร่อนเศรษฐกิจ และสังคมไทยจนยากแก่การแก้ไขได้ในระยะยาว

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงภัยอันเกิดจากปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน จึงได้ติดตามปัญหา รวมทั้งส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาชนให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจของสังคมไทยต่อรูปแบบและวิธีการคอร์รัปชันที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนกับองค์กรภาคประชาชน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

2. การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในช่วงปี 2546 – 2547 สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรภาคประชาชนทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

2.1 ดำเนินการศึกษาข้อเท็จจริงทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวม 4 ภาค ในช่วงเดือนพฤษภาคม และมีถุนายน 2546 โดยระดมความคิดเห็นจากองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ”

2.2 ศึกษาจากการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงของผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่ลุกขึ้นต่อสู้กับการคอร์รัปชันในกรณีต่างๆ อาทิ การคัดค้านการทุจริตในโครงการบ่อน้ำบาดาลน้ำเสียคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ การเรียกร้องให้มีการตรวจสอบความไม่โปร่งใสในโครงการสะพานแม่น้ำมูล อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ การคัดค้านผลกระทบและความไม่โปร่งใสในโครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง

2.3 สภาที่ปรึกษาฯ ร่วมกับศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ : จากระบบสัมปทานการจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จจนถึงการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย และศึกษาการคอร์รัปชันที่มีผลกระทบต่อภาคประชาชนใน 6 กรณี ได้แก่ (1) เศรษฐกิจนอกกฎหมาย ตำรวจ และการคอร์รัปชัน (2) เขื่อนทดน้ำบางปะกง : การร่วมมือระหว่างข้าราชการประจำ นักการเมืองและนักธุรกิจ (3) โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ (คลองด่าน) (4) สนามบินหนองงูเห่า ตำนานขบวนการคอร์รัปชันบนผลประโยชน์แสนล้าน (5) โครงการสร้างทาง

หลวงวงแหวนกาญจนานิกเชกด้านใต้ ช่วงสุขสวัสดิ์ - บางพลี และ 6) โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำมูลและถนนสี่ช่องจราจรที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

2.4 สภาที่ปรึกษา ร่วมกับสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จัดทำโครงการความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคประชาชนกับสภาที่ปรึกษา สำนวญความคิดเห็นภาคประชาชน เรื่อง “การทุจริตและประพฤติมิชอบในสังคมไทย” เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทย พร้อมทั้งศึกษาแนวทางที่เหมาะสมของสภาที่ปรึกษา ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยได้สำรวญความคิดเห็นจากแกนนำเครือข่ายภาคประชาชน ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2547

2.5 การจัดสัมมนาประจำปีของสภาที่ปรึกษา เรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน” ในระหว่างวันที่ 26 - 27 มิถุนายน 2547 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี จอมเทียน จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นเวทีสาธารณะให้ภาคประชาชน เข้ามาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน โดยได้เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นของผู้กล้าเปิดโปงปัญหาการคอร์รัปชัน การจัดอภิปรายเรื่อง “ความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันในปัจจุบัน” รวมทั้งจัดให้มีการสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อแสดงความคิดเห็น ในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน ประกอบด้วย (1) การคอร์รัปชันในวงการก่อสร้างและโครงการลงทุนสิ่งแวดลอม (2) การคอร์รัปชันในภาคการเกษตร (3) การคอร์รัปชันในวงการสุขภาพ (4) การคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชน (5) จริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม กับการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน (6) การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย (7) การคอร์รัปชันในวงการตำรวจ และ (8) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร

3. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชันที่ได้จากเสียงสะท้อนภาคประชาชน

จากการดำเนินการร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน สภาที่ปรึกษา พบว่าองค์กรภาคประชาชนได้ตระหนักถึงภัยของการคอร์รัปชัน และให้ความสนใจอย่างมากในการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นเพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรม โดยเห็นว่าการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งและต้องการให้รัฐบาลแก้ไขโดยเร่งด่วนมากที่สุด ดังข้อเท็จจริงที่ได้จากการสำรวญความคิดเห็นและระดมความคิดเห็นจากภาคประชาชน ดังต่อไปนี้

3.1 ผลการสำรวญความคิดเห็นจากองค์กรภาคประชาชน ที่จัดทำโดยสภาที่ปรึกษา ร่วมกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เรื่อง “ การทุจริตและประพฤติมิชอบในสังคมไทย ” จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7,191 คน ทั่วประเทศ พบว่าองค์กรภาคประชาชนกว่าร้อยละ 80 เห็นว่าปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันยังคงมีอยู่ในสังคมไทยและจะมีต่อไปในอนาคต วิธีการและรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันที่ประชาชนพบเห็นมากที่สุด มี 6 รูปแบบ คือ

- (1) การรับสินบน และของรางวัล ร้อยละ 43.94
- (2) การวิ่งเต้นขอตำแหน่งในวงราชการ ร้อยละ 42.73
- (3) การรับส่วย และรีดไถประชาชน ร้อยละ 40.94
- (4) คอร์รัปชันเชิงนโยบาย ร้อยละ 40.43
- (5) การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ ร้อยละ 37.99
- (6) การทุจริตเรื่องเวลาหรือที่เรียกว่า “เข้าขามเย็นขาม” ร้อยละ 36.13

มูลเหตุสำคัญในการเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่

- (1) เจ้าหน้าที่ขาดคุณธรรมและจรรยาบรรณ
- (2) การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ และความตรงไปตรงมา

(3) เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจมาก แต่มีรายได้น้อย

(4) ระบบงานเปิดช่องให้มีการทุจริต

นอกจากนี้ผลจากการสำรวจพบว่าองค์กรภาคประชาชนร้อยละ 91 เห็นว่า มีการคอร์รัปชัน โดยมีนักการเมืองระดับชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง และองค์กรภาคประชาชนร้อยละ 84 เห็นว่ามีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ และความวิตกกังวลขององค์กรภาคประชาชนที่มีต่อนักการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นว่ามุ่งรักษาผลประโยชน์ของประชาชนหรือไม่เพียงใด

3.2 ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาพรวม จากการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการรวบรวมประเด็นปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งจากการศึกษาข้อเท็จจริง โดยจัดสัมมนา ระดมความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็นของภาคประชาชนโดยใช้แบบสอบถาม รวมทั้งจากการศึกษากรณีปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจริง พบว่า :

3.2.1 ปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม ของคนในสังคมไทย เนื่องจากขาดการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และการมีค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง โดยเห็นว่าความร่ำรวยเป็นสิ่งที่ตั้งงาม สังคมยอมนับหน้าถือตา ทำให้เกิดรากเหง้าของการแสวงหาโอกาสที่ทำให้ร่ำรวยขึ้นทุกวิถีทาง โดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ได้มาว่าถูกต้องหรือไม่

3.2.2 ปัญหาการใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิด ต้นเหตุเกิดจากผู้ใช้อำนาจรัฐ ทั้งทางด้านการเมือง การบริหาร และด้านกฎหมาย มีการใช้อำนาจรัฐเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับกลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่ม

3.2.3 ระเบียบข้อจัดจ้างของทางราชการ มีช่องโหว่ โดยมีการระบุคุณลักษณะจำเพาะหรือ ล้อคสเปค โดยอ้างความจำเป็นทางเทคนิค ซึ่งไม่มีการตรวจสอบอย่างจริงจัง ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้โดยง่าย

3.2.4 ปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษา ทำให้ประชาชนขาดองค์ความรู้ ประสบการณ์ และรู้ไม่เท่าทันในเรื่องการคอร์รัปชันเชิงนโยบายซึ่งมีความสลับซับซ้อนในกระบวนการทุจริตมากยิ่งขึ้น

3.2.5 ขาดเครื่องมือในการตรวจสอบ ดูแล และประเมินผล การใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการตรวจสอบและประเมินผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.6 กลไกการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารขาดความเป็นอิสระ ทำให้ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และครบถ้วนสมบูรณ์ทันต่อสถานการณ์

3.2.7 หน่วยงานของรัฐไม่เร่งรัดและตอบสนองต่อกระบวนการปราบปรามการทุจริต คอร์รัปชันขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรภาคประชาชน

3.2.8 องค์กรภาคประชาชนขาดการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการที่ดียังเพียงพอ ในการตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

3.3 ประเด็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ที่สะท้อนจากองค์กรภาคประชาชน จากการสัมมนาของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.3.1 การคอร์รัปชันในวงการค้าก่อสร้างและโครงการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อม มีช่องทางในการทุจริตได้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ นับตั้งแต่ขั้นการจัดทำโครงการ การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ การขออนุญาต การประมาณราคากลาง และการจัดทำข้อกำหนดโครงการ การทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างได้แก่ นักการเมือง ผู้มีอิทธิพล ข้าราชการ นักวิชาชีพ เช่นวิศวกร สถาปนิก และผู้ผลิตที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขได้เสนอให้มีการกำหนดมาตรฐานการก่อสร้างทุกขั้นตอน เพื่อสร้างการแข่งขันที่เป็นธรรม ให้มีการควบคุมจรรยาบรรณผู้มีวิชาชีพก่อสร้าง ให้มีองค์กรกลางทำหน้าที่ตรวจสอบราคากลาง ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการและผู้รับผิดชอบโครงการทุกขั้นตอนอย่างชัดเจน และให้มีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลโครงการก่อสร้างที่มีความเป็นอิสระ โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีโครงการก่อสร้างเข้ามามีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อเท็จจริง ข้อดี ข้อเสียของโครงการ และร่วมแสดงข้อคิดเห็นตลอดจนให้มีมาตรการควบคุมคุณภาพงานก่อสร้าง

3.3.2 การคอร์รัปชันในภาคการเกษตร เป็นการร่วมมือระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และบริษัทที่ทำธุรกรรมด้านการเกษตร โดยอาศัยช่องทางการช่วยเหลือของภาครัฐในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพยุงราคา การประกันราคา การแทรกแซงราคา สินค้าเกษตร ด้วยวิธีการปลอมปนสินค้า การปลอมคุณภาพสินค้า เปลี่ยนแปลงสถานที่ เปลี่ยนแปลงเวลา การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การฮั้วการประมูล การลือคสเปค

การแก้ไข รัฐต้องส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาเกษตรกร รวมทั้งองค์กรภาคการเกษตรอื่นๆ โดยมีองค์กรประกอบที่มาจากเกษตรกรเกินกึ่งหนึ่ง มีการบริหารจัดการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องเปิดโอกาสให้องค์กรภาคการเกษตร ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ เพื่อให้เกษตรกรได้รับการจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึง

3.3.3 การคอร์รัปชันในวงการสุขภาพ เกิดขึ้นในหลายลักษณะ ทั้งการทุจริตในเชิงนโยบาย เชิงการบริหาร เชิงงบประมาณ และเชิงเทคนิค ซึ่งในปัจจุบันได้มีการทุจริตอีกประเภทหนึ่งคือ การทุจริตเชิงวิชาชีพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสปกป้องสิทธิประโยชน์ของตน

แนวทางการแก้ไข รัฐควรให้ความสำคัญกับสุขภาพของทรัพยากรมนุษย์ โดยต้องกำหนดมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับการรักษาพยาบาลได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้าน และยับยั้งการทุจริตในวงการสุขภาพ

3.3.4 การคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชน ได้สะท้อนปัญหาในเรื่องกลวิธีในการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสถาบันการเงิน มีการดำเนินการในลักษณะตกแต่งโครงการให้ดูดีเกินสภาพจริงเพื่อขอกู้ยืมเงิน ซึ่งมักจะกลายเป็นหนี้เสีย การยกยอกเงินของลูกค้าโดยตกแต่งบัญชีหรือปลอมแปลงเอกสาร การปล่อยเงินกู้โดยมีหลักทรัพย์ไม่เพียงพอให้กับเครือญาติของผู้บริหารสถาบันการเงิน มีการตกแต่งบัญชีเพื่อสร้างมูลค่าหุ้นให้มีราคาสูงขึ้นอย่างผิดปกตินอกจากนี้ยังขาดองค์กรที่มาทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารธุรกิจของเอกชน และการประเมินภาษีที่ไม่อยู่บนมาตรฐานเดียวกัน

แนวทางการแก้ไข ต้องให้ความสำคัญในเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและโปร่งใส ควรมีคณะกรรมการจรรยาบรรณทางธุรกิจภาคประชาชน เพื่อสร้างจรรยาบรรณและความโปร่งใสของผู้บริหารสถาบันการเงิน ส่งเสริมให้มีการแสดงรายการทรัพย์สินของผู้บริหารสถาบันการเงิน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังออกจากตำแหน่ง ควรมีระบบข้อมูลของบุคคล และจัดให้มีองค์กรตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน และสิ่งสำคัญที่สุดคือ การสร้างเสริมจริยธรรม โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว และองค์กร ซึ่งจะทำให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมลดลงได้

3.3.5 จริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ปัจจุบันสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดิลดน้อยลง โดยยึดวัตถุนิยมเป็นสำคัญ ทำให้การคอร์รัปชันมีแนวโน้มที่จะขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น

แนวทางแก้ไข ต้องมีการปลูกสร้างจิตสำนึกด้านจริยธรรม คุณธรรม โดยเริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัวเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการอบรมสั่งสอน ในด้านการศึกษา ภาครัฐควรจัดให้มีหลักสูตร

การเรียนรู้ การสอนที่สร้างเสริมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม โดยมีความซื่อสัตย์สุจริตและความถูกต้องเป็นพื้นฐาน และภาครัฐต้องให้ความสำคัญในนโยบายต่อต้านคอร์รัปชัน โดยให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

3.3.6 การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย การคอร์รัปชันเชิงนโยบายเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนกว่าการคอร์รัปชันประเภทอื่นและยากแก่การติดตามตรวจสอบ เนื่องจากมีกฎหมายหรือระเบียบราชการเปิดช่องทางให้ผู้มีอำนาจทางการเมือง ได้สามารถใช้นโยบายในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ มีการผูกขาดตัดตอนและความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันทางธุรกิจ การคอร์รัปชันเชิงนโยบายเกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจทางการเมือง มีการกำหนดนโยบายเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของผู้กำหนดนโยบายหรือเครือญาติ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนและมีผลต่อการกระจายรายได้ของประเทศ

แนวทางแก้ไข รัฐควรให้ความรู้แก่องค์กรภาคประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจถึงนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของผู้กำหนดนโยบายหรือเครือญาติและการเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนผูกขาด รัฐควรมีช่องทางให้ภาคประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการตามนโยบายที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นคอร์รัปชันเชิงนโยบาย และเครือข่ายภาคประชาชนต้องเฝ้าระวังการใช้นโยบายที่เป็นเครื่องมือในการทุจริตคอร์รัปชัน

3.3.7 การคอร์รัปชันในวงการตำรวจ เกิดขึ้นในรูปแบบของการใช้อำนาจโดยมิชอบ เพื่อให้ผลประโยชน์ตอบแทนการใช้อำนาจนั้น การมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง ขาดคุณธรรม จริยธรรมในการใช้อำนาจตามกฎหมาย โครงสร้างการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางทำให้มีการวิ่งเต้นเพื่อผลประโยชน์และตำแหน่งหน้าที่ นอกจากนี้ ภาคประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและบทบาทของตำรวจค่อนข้างน้อย

แนวทางการแก้ไข ต้องปรับปรุงโครงสร้างขององค์กร โดยปรับโครงสร้างให้มีตำรวจท้องถิ่น เพื่อให้ตำรวจใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด และไม่ควรมีชั้นยศสูงเกินความจำเป็น ยกระดับความเป็นอยู่และเกียรติภูมิของตำรวจ โดยจัดสวัสดิการและรายได้ให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกับข้าราชการอื่นที่ทำหน้าที่ในสายงานยุติธรรม พร้อมทั้งปรับระดับการศึกษา คุณธรรม จริยธรรมของตำรวจชั้นผู้น้อยให้สูงขึ้นควบคู่กันไปด้วย และส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและบทบาทของตำรวจในทุกๆระดับ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น

4. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษา

จากการประมวลสภาพปัญหาและข้อสรุปจากการศึกษา การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสัมมนา ระดมความคิดเห็นภาคประชาชนในระดับต่างๆ และการสังเคราะห์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีข้อสรุปว่า ในปัจจุบันการคอร์รัปชันเชิงนโยบายเป็นการทุจริตที่มีความร้ายแรงที่สุด ดังนั้น สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงเสนอแนะนโยบายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในทุกๆระดับ ดังนี้

4.1 ส่งเสริมให้มีการปลูกฝังเพื่อหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่เยาว์วัยและตลอดจนทุกช่วงของชีวิตให้แก่เยาวชนและประชาชน โดยผ่านทั้งกระบวนการการเรียนการสอน และกระบวนการทางสังคม เพื่อสร้างจิตสำนึกให้มีความซื่อสัตย์ และทัศนคติที่ถูกต้อง โดยยึดถือเป็นหลักในการดำรงชีวิตที่ไม่ทุจริต ไม่คอร์รัปชัน ในทุกโอกาสทุกสถานที่ รวมทั้งให้สังคมทั่วไปได้รับรู้อย่างชัดเจนว่าการกระทำใดถือได้ว่าเป็นการคอร์รัปชัน การกระทำใดที่ไม่ใช่การคอร์รัปชัน และสร้างค่านิยมร่วมกันของสังคม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันให้เกิดขึ้นทุกระดับในสังคม โดยเริ่มสร้างจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชันตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับท้องถิ่น และดำเนินการต่อเนื่องจนถึงระดับประเทศ

4.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งของภาคประชาชน เพื่อก่อให้เกิดการยับยั้ง เปิดโปง และร่วมกันต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในทุกๆระดับอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมการสร้างเครือข่ายต่อต้านการคอร์รัปชันภาคประชาชนในทุกๆระดับ ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ สนับสนุนให้มีความเป็นอิสระในการ

ทำงาน และสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามคอร์รัปชัน เพื่อเป็นการป้องปรามและตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ ของสังคมอย่างรอบด้านโดยไม่เปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชันได้

4.3 ปรับปรุง กฎระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆของทางราชการ ให้มีความรัดกุม โปร่งใสและมีการถ่วงดุล เพื่อไม่เปิดช่องให้มีการทุจริตได้โดยง่าย

4.4 ต้องสร้างกลไกของข้อมูลข่าวสารให้เกิดความโปร่งใส ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้การทุจริตคอร์รัปชันกระทำได้ยากขึ้น ในกรณีเรื่องที่เป็นความลับของทางราชการจะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน นอกจากนี้จะต้องสร้างกลไกให้สามารถตอบคำถามกับประชาชนได้

4.5 รัฐจะต้องสนับสนุนให้องค์กรภาคประชาชนและองค์กรอิสระ ที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อาทิ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลปกครอง ฯลฯ มีความเข้มแข็ง มีอิสระ รวมทั้งมีบุคลากรที่เพียงพอกับการทำหน้าที่ตรวจสอบสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันอย่างมีบูรณาการ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันเกิดประสิทธิผล

4.6 การตัดสินใจลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ โดยต้องมีการวิเคราะห์ผลตอบแทนของโครงการ ทั้งทางการเงิน (Financial Internal Rate of Return : FIRR) ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic Internal Rate of Return : EIRR) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลได้กับผลเสียของโครงการอย่างรอบคอบ วิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการ ขนาดของโครงการ บนพื้นฐานความเป็นจริงและสอดคล้องกับมิติของความเป็นชุมชน โดยมีกระบวนการความรับผิดชอบและมีความโปร่งใสในการดำเนินการทุกขั้นตอน ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นสำคัญ โดยภาคประชาชนต้องสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้

4.7 รัฐต้องพัฒนาการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย โดยให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในสาระและกระบวนการ รวมทั้งต้องมีกลไกที่ส่งเสริมให้ระบบธรรมาภิบาลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีความเข้มแข็งและมีการดำเนินงานที่ได้ผลอย่างแท้จริง